

Юрій Остапюк,
єрей, магістр богослов'я,
студент ліценціятської
догматично-пасторальної
програми УКУ

МАЙДАН – ПРОСТІР НАДІЇ

Революційний Майдан 2013–2014 рр. розглядається як символ свободи, гідності та надії. Революція гідності дала поштовх до відновлення правдивого образу Любові та Миру. Значна увага приділяється природі виникнення Майдану, а також важливій ролі, яку в цьому процесі відіграла молодь. Завдяки цьому Майдан став інструментом змін та побудови здорового суспільства.

Ключові слова: Революція гідності, молодь та революція, християнська свобода і надія.

Протягом історії людства «майдани» відіграють важливу роль для громади. На них читались закони (книга Неємії), навчали мудрості (книга Приповідок), виборювали свободу, справедливість та надію (Революція гідності). На «майданах» формується реальна історія, яка надихає надією на завтрашній день. День, який створює безпеку та віру в краще майбутнє.

«Майдани» – це постійна руйнація людських стереотипів, які формують «павутину» недовіри, скептицизму та розчарувань. «Майдани» – це постійна руйнація стану раба, а наш Майдан – це революція гідності, свободи та справедливості. Це особливий простір боротьби, пошуку ідентичності, внутрішніх бажань та духовних відчуттів.

Молодь, як індикатор пошуку справедливості, стала символом боротьби за право бути свобідними, почутими та мати «надію світанку». Майдан подібний до багатого юнака, який шукав правдивих стосунків з Богом, тому при зустрічі з Ісусом зрозумів, що саме у його житті робить його рабом, – страх втратити

супільне становище, впевненість через матеріальні достатки та «тунельне» розуміння Божих Законів (пор. Мт 19,16–30).

Поняття, природа та простір Майдану

Майдан – це, без сумніву, подія вищого морального та духовного порядку, яка знаходиться над економічними інтересами, над соціальними проблемами, навіть над політикою¹. В основі Майдану – людина та її гідність, яка була зневажена. Тому Майдан – це голос народу, голос їхнього болю, «голос вопіючого», який вийшов із протестом проти неповаги до себе, до своїх прав, перш за все – права на життя, проти нехтування свободами, які даровані не владою, не законом, а Вищим Началом, тобто Богом. Українці прийшли вирішувати екзистенційні та насущні проблеми, і не тільки свої власні, а й цілого народу. Саме тому можна вважати, що основне значення і призначення Майдану, його природа, поняття та простір – гуманістичні, оскільки йдеться про людину та охоплення любов'ю і надією простору, в якому вона живе і функціонує.

Майдан тримає колосальний витік любові, віри та надії. Не відчай, не злоба, не бажання помсти, а тим більше – не очікування. Не ідеалізуймо Майдан, вважаючи, що там усі люди високоморальні та віруючі, які знають про моральні імперативи або християнський Символ віри, щодня звіряють свої дії з Законами Всесвіту чи звертаються до Бога. Так, люди різні, але в них прокинулося людське – та частина людського, яка пов'язує людину зі світом божественного. Люди облагородили своє біологічне ество, заявивши, що їм замало задоволення природних потреб, – вони прагнуть насиченого духовного життя, де є місце вірі, моральності, порядності. Недарма ці події назвали Революцією гідності. Це ті цінності, до яких закликає будь-яке духовне вчення, і в тому числі релігія: людина – не тільки матеріальне тіло з часовими і просторовими координатами в історичному плині, а й істота духовна, яка живе вічно. Відповідно до всіх релігійних доктрин, людині визначена певна місія, дані права і свободи, на неї покладено вищі обов'язки – жити за Божими законами, де чітко

¹ Л. Филипович. Майдан – це виклик епохи // *Майдан і Церква. Хроніка подій та експертна оцінка*. Київ 2015, с. 149.

регламентується поведінка людини щодо Бога і щодо інших людей. Результатом виконання цих Законів має стати людина моральна, що в будь-яких обставинах має ставитися до інших так, як вона хотіла б, щоб ставилися до неї. З релігієзнавчої точки зору події Революції гідності аналізує доктор філософських наук, професор Людмила Филипович:

Ми бачимо, що на Майдані присутні різні люди – за віком, за освітою, за мовою, за культурним та професійним рівнем, але їх всіх об'єднало та вивело на Майдан відчуття і усвідомлення присутності в собі не тільки біологічного чи навіть соціального начала. В кожного є совість, воля, сила Духу, сміливість думки, щось вище від матеріального, навіть децю ірраціональне. Для віруючої людини ясно, що це – Бог, божественна сила, Дух Святий².

Майдан – простір надії: духовна революція свободи, гідності та надії

Майдан – це символ не покинутості, не відкинутості, а здорового кроку в завтра. Це простір почутості та дії. Це напрямок до правдивого образу Любові, Миру. Це напрямок до втраченого раю тут і тепер. І це завтра будується на революції свободи та гідності.

Свобода – це завжди ризик, можливо, і біль, можливо, і смерть³. Але свобода – це завжди простір, де ти є собою, де тебе приймають, де тебе формують, де тебе люблять. Завжди, в усі історичні епохи знаходяться люди, які прагнуть обмежити свободу інших, зробити їх «правильнішими» і «щасливішими». Та якщо несвободу поза стінами Церкви ще можна обґрунтувати за допомогою деяких, нехай і безпідставних, філософських і політичних концепцій, то «примусове спасіння» або насильство над особистістю всередині Церкви – це завжди не лише дурість, а й святотатство. Адже кожен, хто проповідує і практикує у Христовій Церкві несвободу, відкидає таємницю Хреста. Відкидає той дивовижний спосіб, у який Бог спас людину і світ – спосіб, що зберігає людську свободу⁴.

² Л. Филипович. Майдан – це виклик епохи, с. 149.

³ О. Драбинко. Система та гідність особистості // *Livejournal* (www.oldrabinco.livejournal.com), 29 листопада 2016.

⁴ Там само.

У світі було чимало революцій, які претендували на відновлення знехтуваної гідності народу чи особистості. Однак справжня Революція гідності відбулася раз і назавжди, коли дві тисячі років тому Бог урятував людину, померши на Хресті, оскільки будь-який інший спосіб спасіння применшував би людську свободу⁵.

Над Богом не владні закони. Зокрема, й закон «всесвітньої жертвності». Ісус Христос не був зобов'язаний помирати заради нашого спасіння. Його не примушував до цього жоден космічний закон, що тяжив би над Його особистістю, або ж певні уявлення про справедливість чи милосердя. Бог був вільний обрати будь-який спосіб спасіння людського роду. Він міг спасти нас словом. Єдиного слова Господа Вседержителя вистачило б, аби змусити кожного з нас облишити зло і назавжди пристати до добра⁶.

Та Бог обирає інший шлях. Бог стає людиною, щоб спасти нас зсередини людського існування. Спасити людину, не порушуючи меж її свободи. Бог – творець нашої свободи. Але парадокс християнського Одкровення в тому, що Бог відкривається в ньому одночасно як Вседержитель і Той, Хто добровільно прийняв на себе безсилля перед свободою тварних істот⁷.

Майдан стає простором, де Бог торкає кожну особу, яка прагне у правді боротися за гідність та добробут людини. Він піднімає руки, що опустилися в безнадії. Він, Бог, знає, що таке правдива свобода, адже сам дає її людині, щоби та могла у ній творити простір, де особи не будуть використовувати один одного заради своїх амбіцій та пристрастей. Майдан, як Революція гідності, підніс людину на п'єдестал життя, а не існування.

Молода особа як символ надії

Сьогоднішні небезпеки в житті молоді – це невгамовна свобода й невміння користуватися нею. Дуже часто свобода асоціюється із свавіллям, що породжує злочинність, насильство і розпусту. Активний вплив чужоземної і своєї масової культури через телебачення, кіно, пресу спричинює дегуманізацію молоді. Брак міцної християнської культури й переконань – головні причини

⁵ О. Драбинко. Система та гідність особистості.

⁶ Там само.

⁷ Там само.

поширення насильства й нетолерантності.

Ще у IV ст. перед Різдом Христовим грецький філософ Сократ ганьбив афінян за моральну зіпсованість, але пізніше висловив сподівання, що молодь врятує націю і на неї треба звернути особливу увагу.

Розмовляючи зі студентами про Майдан, розумієш, що вплив цього феномена в історії України дасть неймовірні плоди на майбутні наші покоління. Адже подія, що мінєє зсередини, – це фундамент надії на краще. І це краще не є чимось зовнішнім, миттєвим чи емоційним вибухом, а навпаки – обдуманим, зваженим та твердим розумінням, що «сьогодні я творю історію моєї країни». Сьогодні кожен, хто вболіває та будує майбутнє України, є фундаментом та символом надії.

Майдан переминює ізсередини, формуючи особу, яка несе надію у майбутнє України. Володимир Надольський, аспірант НУ «Львівська політехніка», так описує свій досвід Революції гідності:

До Революції гідності я жив собі, як звичайний студент. Де не дотягнув у науці, міг купити оцінку. Якщо зупиняла міліція, міг без вагань – знаючи, що порушив, – «вирішити на місці». Зараз говорю це... аж прикро й страшно. Під час та після Майдану радикально змінився. Не знаю, що саме мене змінило, адже зараз ситуація не краща... ще багато недоробок... Однак мене переминило! Став розуміти, що від мене особисто залежить майбутнє України, майбутнє моїх дітей, майбутнє поколінь. Не хочу зрадити тих людей, які полягли за мене та за тебе... Не хочу зрадити надію, яку ми виборювали потом та кров'ю... Я знаю, що це таке... Я там був!!!⁸

Відстояти свої знання; не піддатися на спокусу більшості студентів із групи; відстояти власні переконання серед однолітків; не зрадити надію та віру в те, за що боролися. Із інтерв'ю з Богданою Карпою (студенткою V курсу НУ «Львівська політехніка»):

Вертаючись до подій Майдану, згадую себе, як «до» та «після». Особливо, коли загинув мій рідний брат на війні...

⁸ В. Надольський. *Інтерв'ю про особисті переживання подій на Майдані від 13.11.2016* (інтерв'юєр о. Ю. Остапюк, власний архів).

Оце «після» для мене зараз – це сформований світогляд у житті: хабарам, підлості, зраді та тому подібному немає місця у моєму серці! Тепер, коли є різного роду спокуси у моїх однолітків щодо «старих звичок», я чітко розставляю акценти та усі крапки над «і»: кожен хабар чи щось подібне... кожен пасив, нарікання та байдужість – це «зброя» проти нас; це вбивство надії, яку ми несемо у майбутнє...»⁹

Майдан змінює. Адже кожна молода особа, яка свідомо перебувала у будь-якому місті на Революції гідності; яка свідомо проживала пліч-о-пліч щоденний розвиток Майдану, дасть неймовірні плоди у своєму житті. Молодь, коли глибоко переживає події, які відбуваються навколо неї, уже не буде байдужою. Саме тоді така молода особа й буде символом надії.

Виплекана молода людина може зберегти Україну і примножити її інтелектуальний і моральний потенціал, а головне – зберегти духовність народу. Така молодь стає світлом для світу, що дає надію на відродження родини як єдиного Дару, через який вона прийшла на світ.

Важливо розуміти природу Майдану та велику роль у цьому молоді особи, а це – руйнація людських стереотипів, стану раба. Тому Майдан – це неймовірний інструмент для змін. Адже з покоління в покоління перед кожною людиною стоїть завдання віднайти свою ідентичність, свободу та пригадати собі про відповідальність за кожного, хто є біля неї.

Майдан, як Революція гідності, став витоком віри, надії та любові, де спільна ідея, боротьба за гідність та свободу стали площиною діалогу людей різних релігій, культур, конфесій, віку – адже мовою порозуміння стало гідне трактування до людини.

Майдан став символом непокинутості, невідкинутості, впевненого кроку в майбутнє. Він став простором дії. Це напрямок до правдивого образу Любові та Миру. Тут питання свободи, як ніколи, розумілося як ризик, біль, смерть. Однак саме на Майдані свобода набрала образу «бути собою», де тебе приймають, де формують, де люблять.

Молодь, як індикатор пошуку справедливості, стала символом

⁹ Б. Карпа. *Інтерв'ю про особисті переживання подій на Майдані від 20.11.2016* (інтерв'юєр о. Ю. Остапюк, власний архів).

боротьби за право бути свobodною, почутою і мати надію. Можна з впевненістю стверджувати, що Майдан, як простір надії, не був «Емаусом», де страх та втеча від реального життя з його викликами – це єдиний спосіб боротьби, а став «Єрусалимом», де формується зрілість молоді особи довіряти Богові у Його провидінні щодо особистого та суспільного життя (пор. Лк 24,13–35).

Список використаної літератури:

Драбинко О. Система та гідність особистості // *Livejournal* (www.ol-drabinko.livejournal.com), 29 листопада 2016.

Филипович Л. Майдан – це виклик епохи // *Майдан і Церква. Хроніка подій та експертна оцінка*. Київ 2015.

Інтерв'ю:

Карпа Б. *Інтерв'ю про особисті переживання подій на Майдані від 20.11.2016* (інтерв'юер о. Ю. Остапюк, власний архів).

Надольський В. *Інтерв'ю про особисті переживання подій на Майдані від 13.11.2016* (інтерв'юер о. Ю. Остапюк, власний архів).